

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Доповідач:
Олена Юденкова,
доцентка кафедри методики професійної освіти
та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО,
к.пед.наук

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ. ТРАКТУВАННЯ ТЕРМІНУ «ОСВІТА»

Освіта як **комплексна система**, що включає в себе різноманітні складові елементи (сукупність навчально-виховних закладів), які співпрацюють між собою з метою забезпечення навчання, розвитку та соціалізації особистості

Освіта як **ключова цінність**, що обумовлює особистісний та суспільний розвиток

Освіта як **процес**, за допомогою якого суспільство передає акумульовані знання, вміння та цінності від одного покоління до іншого.

Освіта як **ключовий фактор** розвитку, а також розширення можливостей людей.

Освіта як **результат**, тобто сукупність **знань, вмінь, навичок, цінностей** та **компетентностей**, які людина здобуває протягом процесу навчання. Цей результат відображає рівень розвитку особистості і визначається її здатністю застосовувати отримані знання та вміння у практичній діяльності.

ПИТАННЯ:

В чому вимірювати результати освіти при компетентнісному підході і як сформулювати до них вимоги?

ЩО ТАКЕ КОМПЕТЕНТНІСТЬ?

Компетентність – це здатність до діяльності, а **компетенція** – коло повноважень певної особи.

Компетенція – це коло повноважень якої-небудь організації, установи чи особи, що володіє певними знаннями й може ефективно використовувати їх на практиці.

Компетентний – це той, хто здатний високопрофесійно діяти на основі здобутих знань, умінь, навичок та професійного й життєвого досвіду. **Компетентність** – це здатність особистості ефективно застосовувати набуті знання, уміння й навички у певній галузі професійної діяльності та повсякденній життєдіяльності.

Компетентності – це певні конструкти, що визначають спрямованість компетентної особистості

Професійна компетентність - це здатність особистості високоефективно застосовувати сукупність набутих знань, умінь та навичок у практичній професійній діяльності.

Приклад:

Анна компетентна в сфері побудови комунікацій

*Анна володіє набором умінь для того, щоб допомогти побудувати комунікаційний процес в компанії. Мається на увазі, що Анна в цьому розбирається, вона експерт, у неї є **компетентність***

Анна комунікабельна в спілкуванні з клієнтами

*Одна з професійних компетенцій Анни – **комунікабельність***

У першому випадку компетенція виступає як певний авторитет, і це можна використовувати, як відмінну рису, щоб не плутатися. Також компетентність можна оцінювати за допомогою компетенцій, якщо обрати шкалу і виставити оцінки роботі співробітника. Саме в оцінці співробітників професійні компетенції використовуються найчастіше

ЩО ТАКЕ КОМПЕТЕНТІСНЕ НАВЧАННЯ?

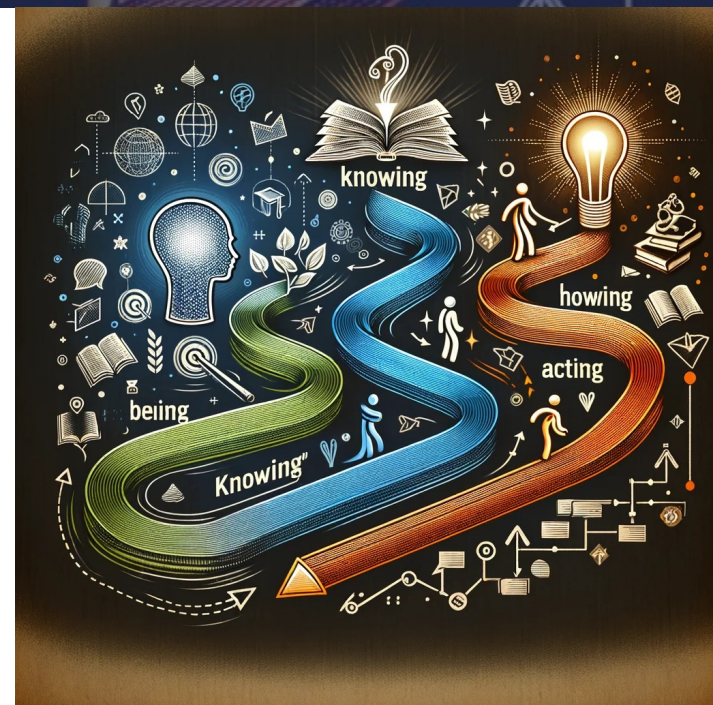
Компетентнісний підхід передбачає викладання теми через створення **проблемних ситуацій**, надання **практико-орієнтованих завдань**, які зі свого боку дають змогу здобувачам освіти проводити аналіз та синтез інформації, оцінювати її та створювати новий продукт.

Важлива частина компетентнісного підходу – співпраця здобувачів освіти між собою та з педагогічним працівником, ведення діалогу та застосування педагогом **формульованого оцінювання**.

Відбувається зміна вимог:

було – ЗНАТИ!

стало – БУТИ! ДІЯТИ! ПРИЙМАТИ РІШЕННЯ!

ПРИЧИНИ ПЕРЕХОДУ

НА КОМПЕТЕНТІСНЕ НАВЧАННЯ

1

Загальні зміни цілей навчання

Цільова орієнтація на те, щоб здобувачі освіти не лише засвоїли певні знання, а й стали компетентними, готовими до успішної професійної діяльності та постійного розвитку (опора на становлення та розвиток особистості, його пізнавальних здатностей). Підготовка людини до безперервної освіти протягом всього життя

2

Розвиток концепції людського капіталу (розробники - представники чиказької школи – Т. Шульц та Г. Беккер, які стали лауреатами Нобелівської премії)

Людський капітал держави – це сукупність знань, навичок та досвіду людей, їх економічна цінність, перспективність та відповідність як нинішнім потребам суспільства, так і майбутнім

Довідково: (ситуація станом на 2021 рік): Наднизька продуктивність праці в Україні продовжує знижуватися, **один український працівник за рік виробляє стільки ж продукції, скільки німець за 17 днів**. Визначення основних причин існуючих проблем та створення **дієвої стратегії відновлення людського капіталу** – головна умова вже не економічного зростання, а виживання України. Людський капітал формує **70% національного багатства розвинутих країн** і тільки **30% національного багатства України**

3

Входження України в Болонський процес (побудова прозорості освітніх систем, створення та імплементація Національної рамки кваліфікацій)

Довідково: Болонський процес – це міжурядова співпраця з реформування систем вищої освіти країн-членів Європейського простору вищої освіти. Болонський процес офіційно розпочався у 1999 році, коли була підписана Болонська декларація. Україна стала членом Болонського процесу у 2005 році. На сьогодні 48 країн є учасниками Європейського простору вищої освіти

ДЕРЖАВА ФОРМУЄ КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ

Професійний стандарт – це затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій. Професійні стандарти розробляються відповідно до **Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів** зі змінами внесеними відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2022 р. № 1453, із використанням **Методичних рекомендацій щодо розроблення професійних стандартів**

ДЕРЖАВНІ ОСВІТНІ СТАНДАРТИ З КОНКРЕТНИХ РОБІТНИЧИХ ПРОФЕСІЙ НА МОДУЛЬНО-КОМПЕТЕНТІСНІЙ ОСНОВІ

Державні освітні стандарти з конкретних професій розробляються відповідно до **Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти**, затвердженого постановою КМУ від 20.10.2021 р. № 1077; **Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти за компетентнісним підходом**, затверджених наказом МОН України від 17.02.2021 № 216, **кваліфікаційної характеристики з конкретної професії**

СИНХРОНІЗАЦІЯ БАЧЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Порівняння переліку ключових компетентностей
в Європейській довідковій рамці ключових компетентностей
для навчання впродовж життя 2006 р. та 2018 р.

Європейська довідкова рамка
ключових компетентностей
для навчання впродовж життя
(2006 р.)

Спілкування рідною мовою
Спілкування іноземними мовами
Математична компетентність та
базові компетентності з науки і
технологій
Цифрова компетентність
Уміння вчитися
Соціальна та громадянська
компетентності
Ініціативність та підприємливість
Культурна обізнаність і
самовираження

Європейська довідкова рамка
ключових компетентностей
для навчання впродовж життя
(2018 р.)

Грамотність
Багатомовна компетентність
Математична компетентність та
компетентність з науки,
технологій і техніки
Цифрова компетентність
Особистісна, соціальна
компетентність та
вміння вчитися
Громадянська компетентність
Підприємницька компетентність
Культурна обізнаність і
самовираження

Освіта в Україні офіційно визнана компетентнісно
базованою – Закон України «Про освіту» (2017)

Компетентність - динамічна комбінація знань,
умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей,
інших особистих якостей, що визначає здатність особи
успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або
подальшу навчальну діяльність (ст. 1 ЗУ «Про освіту»)

Європейською довідковою рамкою офіційно
протрактовано *компетентність* як комбінацію
знань, умінь і ставлень, що виявляються у відповідному
контексті

ВИСНОВОК:

Європейська довідкова рамка спричинила трансформацію самих концептуальних засад європейської освіти.
Йдеться про зміну розуміння **місії навчання** у напрямі переходу від трансляції знань (енциклопедичний підхід) до
формування персональних характеристик особистості для життя у сучасному світі (**компетентнісний підхід**)

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК НАЙЕФЕКТИВНІША СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Формувальне оцінювання – це оцінювання під час навчання і «для навчання» (англ. – «assessment for learning»). «Формувальне» (англ. – «formative») – тому що, на відміну від підсумкового, має на меті формування (або форматування) навчального процесу з урахуванням навчальних потреб кожного здобувача освіти задля більш ефективного формування необхідних знань, умінь та ставлень.

Елементи формувального оцінювання:

- ✓ вироблення зрозумілих здобувачам освіти цілей на певний період навчання;
- ✓ надання й отримання здобувачами освіти конструктивного зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей;
- ✓ коригування педагогічним працівником навчального процесу відповідно до результатів і навчального поступу здобувачів освіти

ПРИКЛАДИ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

- Роздайте учням по 1 таблиці перед вивченням нової теми і запропонуйте заповнити перші 2 колонки.
- Наприкінці вивчення теми учні заповнюють третю колонку, аналізують свої очікування з отриманим результатом.

Знаю	Хочу дізнатися	Дізнався

ПРИКЛАДИ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Незавершені речення

- Роздрукуйте по 1 таблиці кожному учню.
- Після заняття запропонуйте вписати в таблицю продовження всіх або деяких речень (на ваш розсуд).
- Проаналізуйте отримані відповіді.
- На наступному занятті ви зможете відкорегувати методику і зміст, відповідно до заповнених учнями таблиць (їх потреб, труднощів і т.д.).
- У деяких випадках ці таблиці доречно заповнювати анонімно, щоб учні були більш відвертими.єднайте учнів у групі відповідно до того, чого вони не знають, і дайте додаткове завдання або попрацюйте індивідуально.

1	Найкраще мені вдалося...
2	У мене були труднощі з...
3	Мене вразило...
4	Мені захотілось...
5	Я навчився (навчилась)...
6	Тепер я можу... тому що...

ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЕТЕНТІСТНОГО ПІДХОДУ

— ПРОБЛЕМА 1

розрив між видами компетентностей: професійна, соціальна, особистісна (індивідуальна)

— ПРОБЛЕМА 2

складність в оцінюванні ступеня сформованості компетентностей як результатів навчальної діяльності (в чому її вимірювати?)

Наприклад, як об'єктивно виміряти особистісну компетентність – володіє критичним мисленням, стресостійкістю.

Компетентністний підхід вимагає оцінки якостей самої людини!

Відповідь на виклики у площинах:

- 1. Формування вагомості ролі ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА*
- 2. Застосуванні особистісно-розвивальних технологій*

Особистісно-розвивальні технології – це підхід до навчання та розвитку, спрямований на збагачення особистісного потенціалу здобувача освіти, його самопізнання, самореалізацію та самовдосконалення. Цей підхід акцентується на розвитку всебічної особистості, враховуючи її потреби, інтереси, цінності та індивідуальні особливості.

Сучасні технологічні рішення: тренінги, організаційно-ділові ігри, метод проєктів, розвиваюча психодіагностика, метод спрямовуючих текстів, електронні навчальні платформи, інтерактивні симуляції та віртуальні реальності, соціальні мережі та спільноти

МІСЦЕ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Комплексний компетентнісний підхід до розвитку людського капіталу - це стратегія, яка враховує широкий спектр компетенцій, які необхідні для успішної роботи працівника в конкретній сфері або професійному середовищі. Цей підхід передбачає інтеграцію різних аспектів розвитку фахівців, включаючи знання, вміння, навички, особистісні якості та професійні характеристики.

Основні риси комплексного компетентнісного підходу:

- ✓ широкий спектр компетенцій
- ✓ індивідуальний підхід
- ✓ системність
- ✓ контекстуальність
- ✓ постійне вдосконалення

Особливий акцент на життєвий цикл співробітника

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ КАР'ЄРИ ЧЕРЕЗ РОБОЧІ ЗВИЧКИ (освітньо-виховні стратегії)

Філософія «5С» – ідея з японської концепції виробництва, згідно з якою порядок і чистота є основними вимогами щодо поліпшення роботи процесів, запущених на них.

Чистота і підтримання порядку розглядаються як основа якісної роботи.

«5С» – це **філософія маловитратного, успішного, ощадливого виробництва.**

«5С» - це п'ять японських слів, які характеризують робочі звички:

1. **Сеїрі «сортування»** - поділ всіх предметів на потрібні і непотрібні з метою позбавлення від останніх
2. **Сеїтон «дотримання порядку» (охайність)** – організація зберігання потрібних речей, яка дозволяє швидко і просто їх знайти і використовувати
3. **Сеїсо «утримання в чистоті» (прибирання)** – дотримання робочого місця в чистоті та охайності
4. **Сеїкецу «стандартизація» (підтримання порядку)** – обов'язкова умова для виконання перших трьох правил
5. **Сіцукє «вдосконалення» (формування звички)** – виховання звички точного виконання встановлених правил, процедури технологічних операцій

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ЗАМОВНИКІВ
ОСВІТНІХ ПОСЛУГ БІНПО

На курсах підвищення кваліфікації
в Інституті ви:

- ✓ оволодієте інструментами особистісної і професійної трансформації;
- ✓ будете рухатися з тьюторами:
 - від простого до складного;
 - від загального до вузькоспеціалізованого у дидактиці, педагогіці, психології, менеджменті, охороні праці

*Ми збираємо зворотній зв'язок
на початку та наприкінці навчання
щоб створювати все кращі й кращі курси
для вас!*

